

25/2015

Naisten oikeuksien puolesta. Itälontoolaisen suffragettijärjestön lyhyt historia

Arvio teoksesta Jackson, Sarah and Taylor, Rosemary. 2014. *Voices from History: East London Suffragettes*. Gloucestershire: The History Press. 192 s. ISBN-13: 978-0750960939.

Laura-Mari Manninen

Sarah Jacksonin ja Rosemary Taylorin teos *Voices from History: East London Suffragettes* (2014) tarjoaa hieman erilaisen muttei kuitenkaan täysin uuden näkökulman paljon tutkittuun aiheeseen, naisten äänioikeustaisteluun Britanniassa. Teoksessa nostetaan esiin Itä-Lontoossa toiminut naisten oikeuksia ajanut järjestö *East London Federation of the Suffragettes* (ELFS) ja sen johtohahmo Sylvia Pankhurst, mutta myös muut järjestössä toimineet naiset saavat äänensä kuuluviin lukuisten lainausten kautta.

Vuonna 2014 tuli kuluneeksi tasan sata vuotta siitä, kun ELFS juuri Sylvia Pankhurstin johdolla muodostui omaksi järjestökseen – tai pikemminkin järjestö erotettiin sisäisten ristiriitojen saattamana *Women's Social and Political Unionista* (WSPU), joka on yksi tunnetuimmista Britanniassa toimineista, väkivaltaisista keinoja käyttäneistä naisten äänioikeusjärjestöistä. WSPU:n johdossa toimineet Emmeline ja Christabel Pankhurst, Sylvian äiti ja sisar, eivät hyväksyneet Sylvian ”liiallista” kiinnostusta sosiaalireformeihin, vaan heidän mukaansa naisten parlamentaarinen äänioikeustaistelu meni kaiken muun ohitse. Vuonna 1914 ELFS jatkoi itsenäisesti toimintaansa ilman emojärjestö WSPU:n tukea, mutta järjestö säilytti silti nimessään sanan suffragetti. Tämä ärsytti etenkin Emmeline Pankhurstia, joka halusi suffragettikäsitteen viittaavan ainoastaan WSPU:n jäsenistöön. Emmeline Pankhurstin vastustelusta huolimatta Sylvia Pankhurstin johtaman järjestön nimenä pysyi *East*

London Federation of the Suffragettes. Nimensä mukaisesti järjestö toimi Lontoon köyhässä itäosassa, missä sosiaalisia uudistuksia kaivattiin kipeästi.

ELFS:n tarinan kertovan teoksen Jackson ja Taylor ovat jakaneet yhteentoista lukuun, joista kolme ensimmäistä ovat luonteeltaan taustoittavia. Kirjan ensimmäinen luku keskittyy kuvailemaan Itä-Lontoota asuinalueena 1900-luvun alussa. East Endin alueeseen määritellään kuuluvaksi Bow, Stepney, Whitechapel, Bethnal Green, Poplar ja Wapping (s. 7). Lontoota paremmin tunteva lukija kenties pystyy kuvittelemaan kyseisen alueen suuruuden, mutta asiasta tietämättömälle alueiden nimet eivät kerro juuri mitään. Kartan avulla alueen hahmottaminen olisi onnistunut vaivattomasti ja se olisi ollut mukava lisä kirjan kuvitukseen, mutta karttaa ei kirjasta löydy.

Ensimmäisen luvun perusteella East Endistä muodostuu melko lohduton mutta totuudenmukainen kuva, sillä kirjassa käytettyjen aikalaiskuvausten perusteella alue oli todella hyvin köyhää. Asuinolot olivat surkeat, ja asukkaita vaivasivat nälänhätä ja lukuisat taudit. Luku jakautuukin köyhyyden, teollisuuden, maahanmuuton ja radikalismien alalukuihin, jotka jo otsikkotasolla antavat hyvän kuvan siitä, mitä East End piti sisällään. Ensimmäinen luku valottaa hyvin syitä, miksi ELFS ajoi naisten äänioikeuden lisäksi kiihkeästi myös sosiaalireformeja.

Toisessa luvussa päästään jo lähemmäs kirjan otsikkoa, eli luku käsittelee naisten aktivismia East Endissä. Luku jakautuu neljään alalukuun, jotka käsittelevät äänioikeusjärjestöjä, tehdastyötä ja ammattiliittoja, paikallispolitiikkaa ja naisten osallistumista siihen sekä lyhyesti naisten asemaa niin sanottuina toisen luokan kansalaisina. Tosin luvussa käydään läpi toimintaa ennen ELFS:n perustamista, joten sekin on luonteeltaan taustoittava. Lukijalle annetaan taustatietoa Britannian äänioikeustilanteesta 1700-luvun lopulta lähtien, jolloin alle kolme prosenttia väestöstä sai äänestää. Lyhyt kuvaus annetaan myös 1800-luvun äänioikeusreformista, jotka vähitellen lisäsivät äänioikeutettujen miesten määrää. 1800-luvun naisten äänioikeuskampanjointi tuodaan esille *National Union of Women's Suffrage Societiesin* (NUWSS) johtohahmon Millicent Garrett Fawcettin kautta. Kyseinen järjestö on yksi tunnetuimmista rauhallisista keinoja käyttäneistä naisten äänioikeusjärjestöistä 1900-luvun Britanniassa.

Kirjan kolmas luku käsittelee lyhyesti naisten äänioikeusaktivismia Itä-Lontoossa ennen ELFS:ää. Etenkin suffragettien eli WSPU:n jäsenten osallisuus tuodaan esiin. Luku sisältää lyhyen esittelyn WSPU:sta, Sylvia Pankhurstista ja työläisluokkaisesta suffragetista Annie Kenneysta sekä heidän yhteyksistään äänioikeustaisteluun sekä molempiin järjestöihin. WSPU:n taustaa valotetaan juuri sen verran, kun lukijan on tarpeellista tietää ELFS:n taustan kannalta, sillä juuri East Endistä ja työläisnaisten parista WSPU aloitti Lontoon valloituksen Sylvia Pankhurstin ja Annie Kenneyn johdolla. Vaikka Sylvia Pankhurstin nimi mainitaankin erikseen, ei hänen roolinsa järjestössä nouse liian korostettuun asemaan teoksessa. Pankhurst oli yksi nainen muiden joukossa, ja siten myös muiden jäsenten ääni pääsee esille. Pankhurstien maineikkaalla nimellä ei ”ratsasteta”, vaikka tekijät selvästi olettavat, että Pankhurstin perheen osuus Britannian naisten äänioikeustaistelussa on lukijan tiedossa. Sylvia Pankhurstin merkitys järjestölle ei jää kuitenkaan tiedostamatta. Hän oli olennainen osa järjestöä mutta ei kuitenkaan muodostanut sitä yksin. Tämä seikka tuntuu usein

unohtuvan WSPU:ta koskevassa kirjallisuudessa, jossa Emmeline ja Christabel Pankhurst valtaavat alaa ehkä hieman liikaa muiden suffragettien jäädessä taustatoimijan rooliin.

Luvusta neljä eteenpäin käsittelyssä päästään vihdoin itse järjestöön ja sen toimintaan. Neljäs luku esittelee muutamia keskeisiä järjestön toimijoita tarkemmin, ja viidennessä luvussa järjestön käyttämät toimintatavat pääsevät esille. Kuten WSPU myös ELFS protestoi vahvasti parlamentin ja hallituksen toimimattomuutta vastaan lukuisilla mielenosoituksilla sekä myös radikaalimmilla keinoilla kuten rikkomalla ikkunoita. Tosin tuhopolttoihin ja pommi-iskuihin, joita WSPU:n jäsenet suorittivat, ELFS:n jäsenten ei tiedetä syyllystyneen. Kirjassa tuodaan esille myös taistelun julmemmat puolet kuten vankilatuomiot, nälkälakkoilu ja sitä seurannut pakkosyöttäminen.

Luvut kuudesta yhdeksään käsittelevät järjestön toimintaa temaattisesti. Kuudennessa luvussa perehdytään keinoihin, joita järjestöllä oli tiedon levittämiseen ja uusien jäsenten hankkimiseen aikana, jolloin tiedonkulkuun ei ollut käytettävissä televisiota, radiota, saati internetiä. Suuret kokoukset ja julkiset puhe-tilaisuudet, joihin puhujia jopa koulutettiin, levittivät tietoa kansan keskuuteen. Tärkeäksi kanavaksi nousi myös järjestön oma lehti ”The Woman’s Dreadnought”, jonka julkaiseminen aloitettiin vuonna 1914. Lehti toimi järjestön äänitorvena sekä lisäksi väylänä, jonka kautta työläisluokkaan kuuluvat naiset ja myös miehet saivat äänensä kuuluville.

Seitsemäs luku on otsikoitu lyhyesti ”The War”, ja se kertookin ytimekkäästi luvun sisällöstä, joka on ELFS:n toiminta ensimmäisen maailmansodan aikana. WSPU:sta poiketen ELFS kampanjoi naisten oikeuksien puolesta myös sodan aikana. Sota muutti East Endin asuinoloja vielä kurjemmiksi, kun monet tehtaasulkivat ovensa jättäen suuren joukon työläisiä vaille työtä. Köyhyys syveni, ja alue kärsi suoranaista nälänhätää. ELFS pyrki auttamaan köyhyyden kurittamia asukkaita muun muassa jakamalla maitoa köyhille lapsille, avaamalla klinikan lapsipotilaille, perustamalla työvälistöimistön ja ruokakanttiineja, joista sai ravitsevaa ruokaa vähällä rahalla, sekä tarjoamalla lastenhoitoa työssäkäyvien naisten lapsille. ELFS avasi myös lelutehaan, jossa työskennelleet naiset ja miehet olivat tasa-arvoisessa asemassa palkkauksen suhteen. Luvuissa kahdeksan ja yhdeksän järjestön sota-ajan toimintaan perehdytään tarkemmin naisten työnteon sekä perheen ja asumisolojen kautta. Käsittelytyyli tuo jonkin verran toistoa lukuihin, joita olisi kenties voinut yhdistellä.

Luku kymmenen sisältää järjestön viimeiset vuodet ja lyhyen kappaleen Sylvia Pankhurstin elämästä järjestötoiminnan jälkeen. Vuonna 1916 ELFS muutti nimensä *The Worker’s Suffrage Federationiksi*, joka vastaavasti muuttui *The Worker’s Socialist Federationiksi* vuonna 1918. Painopiste siirtyi naisten äänioikeudesta enemmän työläisluokan oikeuksien ajamiseen. Myös järjestön lehden nimi vaihtui työläispainotteiseksi ollen ”The Worker’s Dreadnought”. Järjestön toiminta jatkui vuoteen 1924 asti. Sylvia Pankhurst jatkoi poliittista työtä kampanjoiden fasismia, rasismia ja kolonialismia vastaan. Viimeiset vuotensa hän vietti Etiopiassa taistellen maan itsenäisyyden puolesta.

Viimeinen luku esittelee lyhyesti naisten aktivismia Itä-Lontoossa ELFS:n jälkeen. Toimintaa kartoitetaan 1930-luvun katumellakoista aina vuoteen 2013, jolloin juhlittiin tulitikkutehtaiden naistyöläisten lakon 125-vuotispäivää. Viimeinen luku tuntuu tosin hieman väkinäiseltä jatkumolta nykyhetkeen asti. Ehkä parempi vaihtoehto viimeiseksi luvuksi olisi ollut ELFS:ään keskittyvä päätäntö, jossa järjestön toimintaa ja merkitystä olisi pohdittu syvällisemmin ja punainen lanka olisi sidottu kunnolla kiinni. Nyt viimeinen luku jää hieman irralliseksi osaksi.

Sarah Jacksonin ja Rosemary Taylorin kirjoittama teos on selkeä ja etenee sujuvasti. Lukijan ei tarvitse jäädä ihmettelemään, miten tapahtumat linkittyvät toisiinsa, vaan punainen lanka kulkee selkeästi koko kirjan läpi. Koko teoksen perustana ovat naisten kertomat tarinat, joiden kautta aikakautta ja naisten asemaa tuodaan lähelle lukijaa. Kirjassa ELFS:n jäsenet, sekä johtajat että ns. tavalliset rivijäsenet, pääsevät ääneen. Lainauksia on käytetty paljon, mikä antaa tutkimuskohteille itselleen puheenvuoron ja äänen. Tapahtumat eivät jää vain tutkijoiden tulkinnan varaan, vaan myös lukija itse saa tehdä tulkintoja. Kaikkea ei ole siis valmiiksi pureskeltu.

Kuten melko usein naisten äänioikeutta (etenkin WSPU:ta) koskevassa kirjallisuudessa, myös osittain tässä teoksessa äänioikeustaistelusta luodaan kuva, jossa suffragetit edustavat hyvää ja viranomaiset pahaa. Tämän eräänlaisen puolueellisuuden voi lukea rivien välistä tai välillä jopa suoraan riveiltäkin. Osasyynä tähän voi olla kirjoittajien tausta: Jackson on työskennellyt useissa naisten oikeuksia ajavissa hyväntekeväisyysjärjestöissä ja hän on toiminut *East London Suffragette Festivalin* koordinaattorina vuonna 2013. Taylor puolestaan on perehtynyt East Endin ja Sylvia Pankhurstin historiaan aiemmissa teoksissaan.

Sekä Jackson että Taylor ovat suorittaneet yliopisto-opintoja ja heitä tituleerataan historioitsijoiksi, mutta teos ei kuitenkaan täytä tieteellisen kirjan tunnusmerkkejä. Kirjan johdanto on hyvin lyhyt, vain puolen sivun mittainen. Oikeastaan kirjasta puuttuu tieteelliselle kirjallisuudelle tyypillinen johdanto kokonaan. Tieteelliseen keskusteluun aiheesta ei oteta kantaa ollenkaan, vaan johdannossa tekijät vain toteavat, että teoksen tavoitteena on kertoa tarina ELFS:stä ja joistakin merkittävistä naisista kiehtovien projektien ja kampanjoiden takana, mukaan luettuna Sylvia Pankhurstista. Vaikka johdanto onkin lyhyt, se antaa jo merkkejä tulevasta käsittelytavasta: tarinankerrontaa hieman puolueelliseen sävyyn.

Kirjassa on käytetty melko runsaasti suoria lainauksia alkuperäisaineistosta, joka koostuu... niin mistä? Tosiaan hämmennystä aiheuttaa se seikka, ettei alkuperäisaineistosta ole mitään mainintaa saati sitten lähdeluetteloa. Tekstistä saattaa paikoitellen löytää viittauksia kirjeisiin, puheisiin ja lehtien uutisointiin, joista sitaattit on poimittu, mutta viitteitä ei ole käytetty. Tämä himmentää kirjan tieteellistä arvoa. Aineistoviittaukset olisivat auttaneet aiheesta kiinnostunutta etsimään tietoa muualtakin ja kenties vilkaisemaan myös alkuperäislähteitä. Nyt lähteiden löytäminen on melkoisen työn takana, osin jopa mahdotonta. Tästä puutteesta huolimatta lukuisat suorat lainaukset alkuperäisaineistosta ovat ehdottomasti kirjan parasta antia. Lainaukset tuovat silottelemattoman tuulahduksen suoraan 1900-luvun alun Britanniasta.

Lisäväriä tekstiin tuovat kuvat, jotka on koottu kirjan keskelle omaksi kuvaliitteekseen. Kuviin on valittu sekä yksittäisiä järjestön jäseniä, kuten Sylvia Pankhurst, mutta kuvissa esitellään myös järjestön toimintaa kuten sosiaalityötä ja äänioikeusmielenosoituksia. Tekstin joukossa on viittauksia kuviin, jotka elävöittävät tekstiä mukavasti. Tosin erillisen kuvaliitteen ongelmana on aina se, että lukijan pitää etsiä kuvat sieltä erikseen. Jos kuvat olisi sijoitettu tekstin joukkoon, lukija löytäisi heti oikean kuvan ilman ylimääräistä selailua. Tosin kuvien koonti yhteen liitteeseen saattaa olla myös painotekninen seikka, johon kirjoittajat eivät ole päässeet vaikuttamaan. Joka tapauksessa kuvien käyttö tuo mukavasti omaa tunnelmaansa, kun lukija pääsee näkemään konkreettisesti 1900-luvun alkupuolen Britanniaan.

Jacksonin ja Taylorin teos on pienistä puutteistaan huolimatta oiva lisä suffragetteja koskevan kirjallisuuden joukkoon. Vaikka teoksen tieteellinen puoli jää vajaaksi puuttuvien viitteiden ja vajanaisen lähdeluettelon takia, antaa se äänen niille naisille, jotka jäävät usein johtajien varjoon. *Voices from History: East London Suffragettes* kertoo tarinan toisenlaisesta taistelusta, jossa naisten äänioikeus on myös osallisena mutta se ei jyrää alleen sosiaalisia ongelmia, joihin järjestö pyrki löytämään ratkaisuja.

Kirjoittaja on yleisen historian tohtorikoulutettava Jyväskylän yliopiston historian ja etnologian laitoksessa.